

УДК 747:378.16

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.38.1.33>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНИХ ПРОСТОРІВ МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Сафронов Валерій Костянтинович¹, Сафронова Олена Олексіївна²,
Галайчук Антоніна Юріївна³**

¹ кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри дизайну середовища,
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука, Київ, Україна,
e-mail: safronov_v@kdidpamid.edu.ua, orcid: 0000-0002-7300-9861

² кандидат технічних наук, доцент,
завідувачка кафедри образотворчого мистецтва та архітектурної графіки,
Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, Україна,
e-mail: safronova.oo@knuba.edu.ua, orcid: 0000-0002-3887-4825

³ магістрантка кафедри дизайну середовища,
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука, Київ, Україна,
e-mail: 20ds1_galaychuk_a@kdidpamid.edu.ua, orcid: 0009-0006-4344-3575

Анотація. **Мета** статті – дослідити особливості формування креативних просторів у мистецьких закладах вищої освіти, проаналізувати сучасні підходи до організації таких просторів та визначити ключові фактори, що сприяють розвитку творчого потенціалу студентів і викладачів. Стаття також націлена оцінити український та міжнародний досвід створення креативних хабів як навчальних просторів, визначити методи їх ефективного функціонування та інтеграції в освітнє середовище.

Методологія. Для дослідження використано комплексний системний підхід, який поєднує аналіз наукових публікацій за темою дослідження, структурно-функціональний і порівняльно-типологічний аналіз дизайну інтер'єрів креативних просторів, а також узагальнення досвіду провідних мистецьких академій та університетів.

Результати. Дослідження показало, що ефективне формування креативних просторів вимагає комплексного підходу, який передбачає: просторове зонування з метою поєднання навчальних, виставкових і соціальних зон; упродовження гнучких модульних інтер'єрів для адаптації до зміни просторових сценаріїв, а також інтеграцію цифрових технологій і медіартпрактик. Установлено, що ключовими чинниками успіху є наявність відповідної матеріальної бази, участь студентів у проектуванні простору та стимулювання міждисциплінарної взаємодії. Аналіз українських та міжнародних практик дав змогу сформулювати рекомендації щодо адаптації креативних хабів до потреб конкретних мистецьких закладів.

Наукова новизна. Стаття узагальнює сучасні підходи до створення креативних просторів у мистецькій освіті та пропонує комплексну методологію їх оцінки і проектування. Наукова новизна полягає в поєднанні українського досвіду з міжнародними практиками, виокремленні ключових чинників успіху креативних

просторів та формуванні критеріїв ефективності їх використання в навчальному процесі.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані адміністрацією мистецьких закладів, архітекторами та дизайнерами освітніх закладів для планування і створення креативних просторів, на базі ЗВО мистецького спрямування, а також стати основою для розробки методичних матеріалів у навчальному процесі.

Ключові слова: креативний простір, мистецька освіта, хаб, творча діяльність, інноваційне середовище, дизайн освітніх просторів.

ВСТУП

Сучасний розвиток мистецької освіти відбувається в умовах динамічних соціокультурних трансформацій, які вимагають нових підходів до організації навчального середовища. Традиційні простори навчальних закладів дедалі частіше не відповідають потребам творчої молоді, орієнтованої на самореалізацію. У цьому контексті креативні простори є інноваційною формою організації освітнього середовища, що сприяє розвитку творчого потенціалу студентів, стимулює спільну роботу, обмін ідеями та створює умови для самореалізації. Формування таких просторів є важливим складником модернізації освітнього процесу та впровадження нових педагогічних стратегій.

Сучасний стан проблеми на світовому рівні характеризується активною теоретичною розробкою поняття креативного простору й накопиченням даних щодо позитивного впливу гнучких навчально-творчих середовищ на розвиток творчої особистості. Водночас зберігаються методологічні й контекстуальні прогалини, які роблять необхідним подальше дослідження механізмів формування креативних просторів на базі ЗВО саме у вітчизняному контексті – з урахуванням локальної інституційної практики, ресурсних обмежень і культурних особливостей.

Дослідження безпосередньо пов'язане з науковими завданнями у сфері дизайну архітектурного середовища, педагогіки мистецтва та просторової організації навчальних закладів.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблематика креативності та умов її формування широко розглядається у світовій науковій літературі як з теоретичного, так і з прикладного боку. У вітчизняних працях науковці також приділяють значну увагу семантиці поняття «креативність», ролі особистості та середовища, методикам розвитку творчих компетенцій у навчальному процесі. Зокрема, у роботі О. Є. Антонової розглянуто базові підходи до визначення та формування

креативної особистості в контексті вищої школи, висвітлено методичні засади розвитку педагогічної креативності [2]. Робота В. В. Павленка систематизує поняття креативності та психологічні умови її розвитку, що дає методологічний фундамент для подальших досліджень [8]. У роботах цих авторів підкреслюється, що творчість не може бути стимульована без створення відповідних умов – фізичних, соціальних і культурних. У цьому контексті креативний простір є матеріальним носієм культури творчості, який впливає на формування креативного мислення, сприяє колаборації та підвищує якість освітнього процесу.

На прикладному рівні зростає інтерес до просторових форм, що стимулюють креативність, як-от університетські креативні хаби, makerspace-лабораторії [3; 5; 7; 11], гібридні навчальні простори й культурно-креативні кластери [13; 15]. Дослідження О. В. Гуменної та Н. Д. Чали надають огляд світового досвіду створення університетських креативних хабів та виокремлюють ключові чинники успіху: міжнародні партнерства, мультидисциплінарність, підтримка з боку адміністрації та бізнесу [4]. Ці результати узгоджуються з міжнародними дослідженнями, які підкреслюють роль міжсекторної співпраці й управлінських механізмів у функціонуванні хабів. Дослідження світового досвіду [3; 7; 11; 19] засвідчило, що креативні простори при університетах стають потужними центрами інноваційного розвитку. Вони формують нові моделі співпраці між академічною спільнотою та креативною економікою. Приклади таких просторів, як Aalto Design Factory (Фінляндія), MIT Media Lab (США) та Here East (Велика Британія), демонструють, що архітектура та дизайн середовища безпосередньо впливають на інтенсивність творчих процесів, швидкість комунікації. Для українських мистецьких ЗВО такий досвід може стати орієнтиром у створенні власних моделей креативних хабів.

Систематичні огляди та дослідження останніх років показують, що проекти

з переосмислення навчальних просторів мають вимірний позитивний вплив на розвиток креативних навичок, співпрацю та мотивацію студентів. Наприклад, огляди й систематичні аналізи makerspace (makerspace – спільний робочий простір для стартапів, обладнаний для прототипування, цифрового друку, тощо) в освіті вказують на покращення креативного мислення та практичних навичок за умови відповідної педагогічної підтримки й необхідної інфраструктури. Роботи, присвячені формуванню навчальних середовищ у закладах вищої освіти, окреслюють тренд: перехід від жорстко функціональних аудиторій до гнучких, мультифункціональних середовищ, що підтримують проектне й міждисциплінарне навчання [5; 14; 16; 17; 19]. Дослідження підкреслюють важливість соціальних аспектів поряд з дотриманням ергономічних вимог до організації простору.

Водночас в оглядах виявлено низку значних прогалин:

- нестача довгострокових експериментальних досліджень, що відстежують сталі зміни креативних компетенцій студентів;
- відсутність стандартів та нормативів, що регламентують проектування креативних просторів на базі закладів вищої освіти;
- неповне врахування психологічного впливу навколишнього простору на людину, що знижує ефективність дизайн-рішень;
- потреба в міждисциплінарних підходах, що поєднують архітектурно-дизайнерські рішення, педагогічні практики й менеджмент хабів.

Ці прогалини визначають актуальність подальших досліджень, спрямованих на інтегровану модель формування креативних просторів у мистецьких й освітніх закладах.

МЕТА

Мета статті – виявити та обґрунтувати особливості формування креативних просторів у мистецьких закладах вищої освіти як середовищ, що сприяють розвитку творчого потенціалу, міждисциплінарній взаємодії та інноваційній діяльності студентів.

Для досягнення поставленої мети передбачено реалізацію таких завдань:

- проаналізувати сучасні теоретичні підходи до поняття «креативний простір» та визначити його роль у структурі мистецької освіти;
- узагальнити вітчизняний і зарубіжний досвід створення креативних просторів у навчальних закладах, визначити ефективні моделі їх функціонування;

- визначити основні принципи та просторово-планувальні рішення, що забезпечують гнучкість і багатофункціональність креативного середовища;

- окреслити критерії оцінки якості креативного простору та його впливу на навчально-творчий процес у мистецьких ЗВО.

Досягнення зазначеної мети дасть змогу розробити концептуальну основу для подальших досліджень у сфері дизайну освітнього середовища мистецьких закладів, а також стане підґрунтям для практичних рекомендацій щодо створення або модернізації креативних просторів, орієнтованих на потреби сучасної мистецької освіти.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Поняття «креативний простір» у сучасній науковій і професійній літературі розглядається як багатовимірна система, що поєднує архітектурне, соціальне, психологічне та культурне середовище, у межах якого відбувається генерування, обмін і реалізація ідей. Його зміст виходить за межі фізичного простору, охоплюючи середовище взаємодії, ціннісні орієнтири та способи мислення користувачів [13; 16; 17].

На відміну від традиційних навчальних або офісних середовищ, креативний простір передбачає відкритість, змінність і динамічність, що дає змогу адаптувати його під різні сценарії діяльності. У мистецьких навчальних закладах така трансформація має особливе значення, оскільки творчий процес потребує одночасно концентрації, експерименту й соціальної комунікації [14; 16–19].

Сучасні дослідники (О. Є. Антонова, О. В. Гуменна, Н. Д. Чала) підкреслюють, що ключовими складниками креативного простору є:

- фізичний компонент – архітектурно-просторове середовище, меблювання, освітлення, матеріали, тощо;
- соціальний компонент – спільноти користувачів, взаємодія студентів і викладачів, культурна атмосфера;
- цифровий компонент – інтеграція технологій, гібридні форми навчання та візуальної комунікації.

У контексті мистецької освіти креативний простір виконує функцію медіатора між процесом навчання і процесом творення, формуючи умови для експерименту, синтезу мистецтв та міждисциплінарних колаборацій.

Формування креативного простору в мистецькому ЗВО потребує комплексного підходу до його структури, яка має містити такі функціональні блоки:

– *освітньо-робоча зона* – аудиторії, студії, лабораторії для навчального процесу, що мають змогу трансформації відповідно до виду занять (лекції, практикуми, майстер-класи);

– *комунікаційно-презентаційна зона* – виставкові галереї, актові зали, простори для перформансів і захистів проєктів, що сприяють публічній демонстрації творчого результату;

– *зона неформальної взаємодії* – коворкінги, студентські хаби, кафетерії, простори для відпочинку, які стимулюють неформальне спілкування та співпрацю;

– *експериментальна зона* – творчі лабораторії, makerspace, майстерні для роботи з різними матеріалами та технологіями;

– *цифрово-візуальна зона* – мультимедійні студії, інтерактивні поверхні, платформи VR/AR-технологій (доповненої / віртуальної реальності), що розширюють межі фізичного простору.

Таке зонування дає змогу створити просторову мережу, де кожна функціональна одиниця взаємодіє з іншою, утворюючи цілісну систему креативної взаємодії. У процесі проєктування важливо забезпечити гнучкість інтер'єрних рішень. Це особливо актуально для навчальних закладів, де простір має реагувати на зміну навчальних програм, складу груп чи видів творчих завдань [19].

На основі аналізу сучасних досліджень та практичного досвіду проєктування можна виокремити основні дизайнерські принципи формування креативних просторів у мистецьких ЗВО:

– *відкритості* – передбачає фізичну та концептуальну прозорість простору, що сприяє обміну ідеями. Використання скляних перегородок, амфітеатральних зон та мобільних стін робить простір візуально зв'язним і комунікативним;

– *трансформаційності* – встановлення мобільних меблів, рухомих модулів, перегородок, які дають змогу змінювати сценарії використання простору від індивідуальної роботи до групових занять і презентацій;

– *інтеграції мистецтв і технологій* – важливий для освітнього процесу у сфері дизайну, архітектури, декоративного та цифрового мистецтва. Простір має підтримувати роботу з матеріальними і цифровими об'єктами водночас;

– *комфортності та психологічної підтримки* – дизайн середовища має формувати емоційні стани користувачів через кольорові рішення, акустику, освітлення, наявність зон усамітнення тощо;

– *екологічності та сталого розвитку* – передбачає використання натуральних матеріалів, систем енергоефективності, природного освітлення та можливість повторного використання елементів [1; 12];

– *комунікаційної взаємодії* – простір має стимулювати співпрацю між студентами різних спеціальностей, викладачами та зовнішніми партнерами через відкриті події: форуми, воркшопи, спільні виставки.

Реалізація цих принципів сприяє формуванню середовища, яке не лише функціональне, а й мотивувальне, простору, що стає каталізатором творчих процесів.

У зарубіжній практиці креативні простори у вищій освіті активно розвиваються при університетах мистецтва та дизайну – Aalto University (Фінляндія), Royal College of Art (Велика Британія), HKU University of the Arts (Нідерланди). Вони характеризуються відкритими студіями, міждисциплінарними лабораторіями, майстернями спільного користування.

В Україні такі процеси тільки набирають обертів – створюються університетські хаби (НаУКМА, ЛНУ, КНУКіМ), креативні простори при академіях мистецтв (НАОМА, Київська академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука). Їх особливістю є поєднання навчальних функцій із виставковою та комунікаційною діяльністю, що перетворює академічний простір на відкриту платформу взаємодії. Загалом, для українських мистецьких закладів характерна поступова трансформація традиційної архітектурної моделі навчального корпусу в гнучкий простір колаборацій, який поєднує різні типи активностей – навчання, експеримент, демонстрацію і рефлексію.

Загалом, феномен креативності розглядається науковцями як багаторівнева соціокультурна система, що охоплює когнітивні, емоційні, комунікативні та просторово-організаційні аспекти. Ефективність креативного простору залежить від узгодженості його архітектурно-дизайнерської структури і педагогічної моделі навчання. Отримані результати підтверджують необхідність інтегрованого підходу до проєктування інтер'єру сучасного ЗВО. Застосування принципів відкритості, гнучкості та мультимедійності дає змогу створювати середовища, що стимулюють не лише навчання, а й самовираження та експеримент.

Результати дослідження підтвердили, що ефективність креативного простору в закладах мистецької освіти визначається такими чинниками:

– просторово-планувальною організацією, яка забезпечує гнучкість і можливість трансформації середовища під різні типи діяльності (індивідуальну, групову, експериментальну);

– інтеграцією міждисциплінарних функцій, що дає змогу поєднувати навчання, виставкову практику, дослідження та комунікацію в єдиній системі;

– використанням сучасних технологій, які забезпечують інноваційні формати навчання, візуалізації та спільного проектування;

– естетичною виразністю середовища, що формує емоційний комфорт, відчуття нахнення й залученості до творчого процесу.

– На основі аналізу теоретичних підходів і практичного досвіду можна визначити основні особливості формування креативних просторів у мистецьких закладах освіти:

– гнучкість структури – відмова від жорстких планувальних меж на користь відкритих, модульних і адаптивних рішень;

– сценарний підхід до організації простору – можливість перетворення інтер'єру залежно від поточних потреб: лекція, воркшоп, виставка, проектна робота тощо;

– художня виразність – використання кольору, фактури, освітлення й інтерактивних елементів як інструментів впливу на емоційний стан користувачів;

– людиноцентричність – проектування середовища з орієнтацією на комфорт, мотивацію та самореалізацію кожного користувача, врахування потреб і побажань університетської спільноти.

Зазначені характеристики дають змогу розглядати креативний простір як інтеграційну модель сучасного мистецького навчального середовища, що поєднує дизайн як інструмент формування простору, педагогіку як систему розвитку особистості та архітектурну форму як матеріальну оболонку творчого процесу. У цьому контексті креативний простір відіграє роль посередника між освітнім процесом і реальною професійною практикою, забезпечуючи безперервність творчого розвитку студентів. Формування таких середовищ сприяє зміцненню іміджу навчального закладу, підвищенню його конкурентоспроможності та привабливості для молоді.

Результати дослідження підтверджують, що креативні простори є необхідним складником сучасної мистецької освіти, адже вони забезпечують умови для самореалізації, колаборації, інновацій і розвитку культури творчості як базової цінності XXI століття.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження проблеми формування креативних просторів у мистецьких закладах освіти встановлено, що сучасна освітня парадигма поступово зміщується від пасивного засвоєння знань до активного творчого самовираження в проектній діяльності студентів. Саме тому виникає необхідність створення середовищ, здатних підтримувати індивідуальний розвиток, відкритість до експерименту та гнучкість мислення студентів. Креативний простір у мистецькому ЗВО стає не лише фізичним місцем взаємодії, а й своєрідною «екосистемою» розвитку інноваційного потенціалу майбутніх фахівців. У результаті досліджень: сформульовано основні фактори ефективності креативного простору закладів мистецької освіти; визначено особливості формування креативних просторів у мистецьких закладах освіти; відокремлено основні засади дизайну формування креативних просторів у мистецьких ЗВО.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні методичних рекомендацій для проектування креативних освітніх середовищ, зокрема:

– розроблення типології креативних просторів залежно від функціонального призначення та специфіки мистецького напрямку;

– визначення критеріїв оцінки ефективності креативного середовища з погляду користувачького досвіду;

– експериментальне моделювання інтер'єрних і просторових рішень з урахуванням сучасних технологій (доповненої і віртуальної реальностей, штучного інтелекту).

ЛІТЕРАТУРА

[1] Абизов В. Камьонка Л., Сафронова О., Устінова І. Формування збалансованого (сталого) архітектурного середовища : монографія / за ред. В. Абизова. Kielce, 2022. 204 с.

[2] Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. Теоретичні прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С. 14–41.

[3] Голубчак К. Особливості формування інноваційного креативного простору в структурі закладу вищої освіти. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Архітектура. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. Том 1. № 2. С. 55–62. <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/49792>

[4] Гуменна О.В., Чала Н.Д. Створення креативних хабів при університетах: світовий досвід та чинники успіху. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*, 2019. Т. 4, Вип. 1. С. 27–33.

[5] Гуменна О., Василець М., Прохода Ю. Креативні хаби в університетах в контексті розбудови інноваційної екосистеми сталого розвитку. Державна політика сталого розвитку України: базові засади (матеріали підготовки до Парламентських слухань 2021) / укладачі: Харламова Г., Чала Н. Київ, 2022. С 33–36.

[6] Денисюк Ж.З. Креативність у мистецькій освіті як середовище реалізації професійного і творчого потенціалу особистості. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2023. № 2. С. 9–15.

[7] Нікітенко В.О. Освіта як чинник становлення і розвитку креативної особистості в умовах інформаційного суспільства. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 74. С. 12–18. <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2018.149674>

[8] Павленко В.В. Креативність: сутнісна характеристика поняття *Креативна педагогіка*. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». Житомир, 2016. Вип. 11. С. 120–131.

[9] Сафронова О.О. Впровадження в навчальний процес принципів людино-орієнтованого підходу в дизайні архітектурного середовища *Art and Design*. Київ : КНУТД, 2018. № 1. С 126–131. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2018.1.12>

[10] Сенько Т.В. Хаби як інноваційна складова соціокультурного простору. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2022. № 4. С. 35–41. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2022.269426>

[11] Синиця В. Креативні хаби та кластери: нові центри економічного розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 70. С. 7. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-6>

[12] Bulakh I., Abyzov V., Ustinova I., Safronova O., Safronov V., Semyroz N. Sustainable Design in Architecture (The Case Study of the Educational Process at Universities in Poland and Ukraine). *Civil Engineering and Architecture*. 2023. № 11(3). P. 1255–1266. <https://doi.org/10.13189/cea.2023.110311>.

[13] Florida R. *The Rise of the Creative Class: Revisited*. New York: Basic Books, 2019.

[14] Goulet-Pelletier J.C. Exploring Creative Spaces Predict Domain-Specific Creative Achievements. *The Journal of Creative Behavior*. 2024. Vol. 58, № 4. P. 592–612. <https://doi.org/10.1002/jocb.1502>

[15] Landry C. *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators*. London: Earthscan, 2018. 324 p. ISBN 978-1-84407-599-7

[16] Lamb James, Carvalho Lucila, Gallagher Michael, Knox, Jeremy. The Postdigital Learning Spaces of Higher Education. *Postdigital Science and Education*. 2021. Vol. 4. P. 1–12. <https://doi.org/10.1007/s42438-021-00279-9>

[17] Marczevska M., Weresa M.A. & Lachowicz M. Towards Creativity and Innovation in Universities: Study on Central and Eastern Europe. *J Journal of the Knowledge*

Economy. 2024. Vol. 15. P. 1363–1385. <https://doi.org/10.1007/s13132-023-01139-6>

[18] Papaioannou G., Volakaki M.-G., Kokolakis S., & Vouyioukas D. Learning Spaces in Higher Education: A State-of-the-Art Review. *Trends in Higher Education*. 2023. Vol. 2(3). P. 526–545. <https://doi.org/10.3390/higheredu2030032>

[19] Safronova O., Shmeliyova O., Ahliullin R. Peculiarities of design of modern educational space of artistic direction of higher educational institutions. *Revista de Stiințe Sociumane*. 2020. № 2(45). P. 71–81. <https://doi.org/10.46727/jshs.2020.v45.i2.p71-81>

REFERENCES

[1] Abyzov, V., Kamonka, L., Safronova, O., Ustinova.I.(2020),Formuvanniazbalansovanoho(staloho) arkhitekturnoho seredovyshcha: monohrafiia / pid red. V. Abyzova. [Formation of a balanced (sustainable) architectural environment: monograph / edited by V. Abyzov] Kielce, 204 p. [in Ukrainian].

[2] Antonova, O.Ye. (2012) Sutnist poniattia kreatyvnosti: problemy ta poshuky. Teoretychnii prykladni aspekty rozvytku kreatyvnoi osvity u vyshchii shkoli: monohrafiia/ za red.O.A. Dubaseniuk. [The essence of the concept of creativity: problems and searches. Theoretical and applied aspects of the development of creative education in higher education: monograph / edited by O.A. Dubaseniuk] Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 14–41 [in Ukrainian].

[3] Holubchak, K. (2019) Osoblyvosti formuvannia innovatsiinoho kreatyvnoho prostoru v strukturі zakladu vyshchoi osvity [Features of the formation of an innovative creative space in the structure of a higher education institution] *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seria: Arkhitektura*. Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 1(2), 55–62. Retrieved from <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/49792> [in Ukrainian].

[4] Humenna, O.V., Chala, N.D. (2019) Stvorennia kreatyvnykh khabyv pry universytetakh: svitovi dosvid ta chynnyky uspikhu [Creating creative hubs at universities: global experience and success factors] *Naukovi zapysky NaUKMA. Ekonomichni nauky*, 4(1), 27–33. [in Ukrainian].

[5] Humenna, O., Vasylets, M., Prokhoda, Yu. (2022) Kreatyvni khaby v universytetakh v konteksti rozbudovy innovatsiinoi ekosystemy staloho rozvytku. [Creative hubs at universities in the context of building an innovative ecosystem for sustainable development] *Materialy: Derzhavna polityka staloho rozvytku Ukrainy: bazovi zasady*, 33–36. [in Ukrainian].

[6] Denysiyuk, Zh. (2023). Creativity in Art Education as Environment for Realisation of Professional and Creative Potential of the Individual. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 2, 9–15 [in Ukrainian].

[7] Nikitenko, V.O. (2018). Osvita yak chynnyk stanovlennia i rozvytku kreatyvnoi osobystosti v umovakh informatsiinoho suspilstva [Education as a factor in the formation and development of a creative personality in the information society].

Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii, 74, 12–18. <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2018.149674> [in Ukrainian].

[8] Pavlenko, V.V. (2016) Kreatyvni: сутnisna kharakterystyka poniattia [Creativity: an essential characteristic of the concept] *Kreatyvna pedahohika: [nauk.-metod. zhurnal] / akademiia mizhnarodnoho spivrobitnytstva z kreatyvnoi pedahohiky "Polissia"*. Zhytomyr, 11, 120–131. [in Ukrainian].

[9] Safronova, O.O. (2018). Vprovadzhennia v navchalnyi protses pryntsyviv liudyno-oriientovanoho pidkhodu v dyzaini arkhitekturnoho seredovyscha [Implementation in the educational process of principles of the human-center approach to the design of architectural environment]. *Art and Design*, (1), 126–131. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2018.1.12> [in Ukrainian].

[10] Senko, T. (2022). Khaby yak innovatsiina skladova sotsiokulturnoho prostoru [Hubs as Innovative Element of Sociocultural Space]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 4, 35–41 <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2022.269426> [in Ukrainian].

[11] Synytsia, V. (2024). Kreatyvnii khaby ta klasteri: novi tsentry ekonomichnoho rozvytku v Ukraini [Creative hubs and clusters: new centers of economic development in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 70. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-6> [in Ukrainian].

[12] Bulakh, I., Abyzov, V., Ustinova, I., Safronova, O., Safronov, V., Semyroz, N. (2023). Sustainable Design in Architecture (The Case Study of the Educational Process at Universities in Poland and Ukraine). *Civil Engineering and Architecture*, 11(3),

1255–1266. <https://doi.org/10.13189/cea.2023.110311> [in English].

[13] Florida, R. (2019). *The Rise of the Creative Class: Revisited*. New York : Basic Books. [in English].

[14] Goulet-Pelletier, J.C., (2024). Exploring Creative Spaces Predict Domain-Specific Creative Achievements. *The Journal of Creative Behavior*, 58(4), 592–612. <https://doi.org/10.1002/jocb.1502> [in English].

[15] Landry, C. (2018). *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators*. London: Earthscan. ISBN 978-1-84407-599-7 [in English].

[16] Lamb, James & Carvalho, Lucila & Gallagher, Michael & Knox, Jeremy. (2021). The Postdigital Learning Spaces of Higher Education. *Postdigital Science and Education*, 4, 1–12. <https://doi.org/10.1007/s42438-021-00279-9> [in English].

[17] Marczevska, M., Weresa, M.A. & Lachowicz, M. (2024). Towards Creativity and Innovation in Universities: Study on Central and Eastern Europe. *J Journal of the Knowledge Economy*, 15, 1363–1385. <https://doi.org/10.1007/s13132-023-01139-6> [in English].

[18] Papaioannou, G., Volakaki, M.-G., Kokolakis, S., & Vouyioukas, D. (2023). Learning Spaces in Higher Education: A State-of-the-Art Review. *Trends in Higher Education*, 2(3), 526–545. <https://doi.org/10.3390/higheredu2030032> [in English].

[19] Safronova, O., Shmeliova, O., Ahliullin, R. (2020). Peculiarities of design of modern educational space of artistic direction of higher educational institutions. *Revista de Stiințe Socioumane*, 2(45), 71–81. <https://doi.org/10.46727/jshs.2020.v45.i2.p71-81> [in English].

ABSTRACT

Safronov V., Safronova O., Halaichuk A. Specifics of the formation of creative spaces in art universities

Purpose. *The purpose of this article is to study the features of creating creative spaces in art education institutions, analyze modern approaches to organizing such spaces and identify key factors that contribute to the development of students' and teachers' creative potential. The article also aims to evaluate both Ukrainian and international experiences in creating creative hubs and learning environments, and to determine methods for their effective functioning and integration into the educational setting.*

Methodology. *A comprehensive approach was applied, combining analysis of scientific publications, comparative study of domestic and international practices, and systemic and functional analysis of creative spaces. The main methods included content analysis of scholarly articles and monographs, systematization of practices for organizing creative hubs, and summarizing the experience of leading art academies and universities.*

Results. *The study revealed that effective formation of creative spaces requires a comprehensive approach, including spatial zoning, flexible modular interiors, integration of educational, exhibition, and social zones, and the use of digital technologies and media art practices. Key success factors include administrative support, availability of adequate material resources, student involvement in space design, and stimulation of interdisciplinary interaction. Analysis of Ukrainian and international*

practices allowed for the formulation of recommendations for adapting creative hubs to the needs of specific art institutions.

Scientific novelty. *The article synthesizes contemporary approaches to the creation of creative spaces in art education and proposes a comprehensive methodology for their assessment and design. The novelty lies in combining Ukrainian experience with international practices, highlighting key success factors, and defining criteria for the effectiveness of creative spaces in fostering students' creativity.*

Practical relevance. *The results can be used by the administration of art institutions, architects, and educational space designers for planning and creating creative hubs that enhance students' creative potential. Practical recommendations can be applied in the reconstruction of academic buildings, organization of exhibition halls, and creation of studios and laboratories for interdisciplinary projects.*

Keywords: creative space, art education, hub, creative activity, innovative environment, educational space design.

AUTHOR'S NOTE:

Safronov Valeriy, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Environmental Design, Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design, Kyiv, Ukraine, safronov_v@kdidpmid.edu.ua, orcid: 0000-0002-7300-9861.

Safronova Olena, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Fine Arts and Architectural Graphics, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine, e-mail: safronova.oo@knuba.edu.ua, orcid: 0000-0002-3887-4825.

Halaichuk Antonina, Master's student at the Department of Design, Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design, Kyiv, Ukraine, e-mail: 20ds1_galaychuk_a@kdidpmid.edu.ua, orcid: 0009-0006-4344-3575.

Стаття подана до редакції: 28.10.2025.

Стаття прийнята до опублікування: 10.11.2025.

Стаття опублікована: 20.11.2025.